

**Verslag betreffende de
uitvoering van het
bodemdecreet voor het
jaar 2010**

Inhoudstafel

1	Inleiding	5
2	Databeheer bodem	7
2.1	Afleveren van bodemattesten	7
2.1.1	Inleiding	7
2.1.2	Bodemattesten op aanvraag	8
2.1.3	Bodemattesten : bij opname in het grondeninformatieregister	8
2.1.4	Lopende rekeningen	8
2.1.5	Info	8
2.2	Databeheer	9
2.3	GIS	9
2.4	Administratieve controle bodemonderzoeken	10
2.5	Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen	10
2.6	Financiële zekerheden en eenzijdige verbintenissen	10
2.7	Beheer van meldingen van bodemverontreiniging	11
3	Bodemonderzoeken	13
3.1	Overeenkomsten op maat	15
3.1.1	Waarom bedrijfsspecifieke overeenkomsten?	15
3.1.2	Welke bedrijfsspecifieke overeenkomsten?	15
3.2	Citychlor	15
3.3	Waterbodems	16
3.4	SNOWMAN	
	'Knowledge for sustainable soils'	17
3.5	Beheer van bodemverontreiniging	18
3.6	Bodemonderzoek en -sanering beschermt drinkwaterwinningen	18
3.7	Artikel 164 van het Bodemdecreet	18
3.8	Inventarisatie gassites	19
3.9	Woonzones	20
3.10	Het protocol curatoren in de praktijk	20
3.11	Complexe bodemverontreinigingen	20
3.12	Standaardprocedures	21
3.12.1	Versoepelde richtlijnen voor overdracht van delen van kadastrale percelen	21
3.12.2	Codes van goede praktijk risico-evaluatie en risicogebaseerde terugsaneerwaarden	21
		21
4	Bodemsaneringsprojecten	23
4.1	Het Premaz-project	24
4.2	Vlabotex vzw	25
4.3	Bofas	26
4.4	Convenant met Umicore	26
4.5	Kwaliteitsborging	27
4.6	Brownfields	27
5	Grondverzet	29
6	Ambtshalve tussenkomsten OVAM (IVS)	31
6.1	Situering ambtshalve acties in het OVAM-takenpakket	31
6.2	Budgettaire regeling	32
6.3	Sanering als hefboom voor de economische ontwikkeling	32
6.3.1	Carcoke	32
6.3.2	PCN-Nieuwpoort	32
6.3.3	Alvat Buggenhout	33
6.3.4	Ballmat Mol	33
6.3.5	Machelen	33
6.4	Grootschalige projecten in woongebieden	34

6.4.1	Regio Kapelle-o/d-Bos - asbestcementdraailingen - fase 2	34
6.4.2	Verwijdering zinkassen in de Kempen	34
6.5	Veiligheidsmaatregel in SEVESO-bedrijf te Zelzate	34
6.6	E& E bij schadegevallen	35
6.7	Innovaties	35

1 Inleiding

Op 22 februari 1995 werd het decreet betreffende de bodemsanering bekrachtigd door de Vlaamse regering. Het decreet werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 29 april 1995.

Op 5 maart 1996 nam de Vlaamse regering het besluit houdende vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering. Het besluit werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad op 27 maart 1996.

Op 26 mei 1998 werden een aantal eerder technische wijzigingen aan het decreet betreffende de bodemsanering aangebracht (Belgisch Staatsblad d.d. 25 juli 1998).

Op 18 mei 2001 werd een wijziging aan het bodemsaneringsdecreet doorgevoerd in verband met site gebonden aanpak voor bodemverontreiniging.

Op 12 oktober 2001 werd het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering gewijzigd (Belgisch Staatsblad d.d. 2 februari 2002).

Op 14 juni 2002 werden de wijzigingen aan het Vlarebo definitief goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 7 augustus 2002).

Op 27 oktober 2006 trad het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming in werking (Belgisch Staatsblad d.d. 22 januari 2007).

Op 14 december 2007 werd het Vlaams Reglement rond de Bodemsanering, kortweg Vlarebo, goedgekeurd (Belgisch Staatsblad d.d. 22 april 2008).

Op 21 december 2007 werd een wijziging aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming doorgevoerd (Belgisch Staatsblad d.d. 31 december 2007).

Op 12 december 2008 werd een wijziging doorgevoerd aan het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming (Belgisch Staatsblad d.d. 4 februari 2009).

Bij wijzigingsbesluit van 19 september 2008 werd bijlage 1 'lijst van risico-inrichtingen' opgeheven en geïntegreerd in de lijst van hinderlijke en ongezonde inrichtingen in bijlage 1 van Vlarebo I. (Belgisch staatsblad d.d. 27 januari 2009).

In uitvoering van de regeringsverklaring 2009-2014 en de beleidsnota van de minister van leefmilieu werden een aantal strategische en bijhorende operationele doelstellingen gedefinieerd. In de loop van het jaar 2010 werd aan de uitvoering hiervan gewerkt.

De beleidsnota Leefmilieu en Natuur [2009-2014](#) van Vlaams minister Joke Schauvliege werd vertaald in de volgende doelstellingen en projecten :

Strategische doelstellingen:

- maximaal voorkomen en beperken van bodemverontreiniging
- maximaal afstemmen van het bodembeleid op de maatschappelijke behoeften

Operationele doelstellingen

- bijdragen aan het voorkomen van bodemverontreiniging
- maximaal faciliteren van overdrachten
- maximaal faciliteren van bouwprojecten op risicogronden
- maximaal faciliteren herontwikkeling brownfields en andere verontreinigde terreinen

- verfijning van het onderzoeks- en saneringsbeleid
- stimuleren van duurzaam beheer van bodem(-verontreiniging)

Strategische projecten

- bodemsanering in het teken van economisch herstel
- bodemonderzoek en -sanering biedt sociaal-maatschappelijke meerwaarde
- bodemonderzoek en -sanering biedt oplossing voor gemeentelijke gasfabrieken
- versnelde ambtshalve sanering bij "onschuldige eigenaars"
- bodemonderzoek en -sanering beschermt drinkwaterwinningen

Conform artikel 174 van het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming dient jaarlijks verslag te worden uitgebracht aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van het bodemsaneringsdecreet.

Dit is het verslag van het jaar 2010.

2 Databeheer bodem

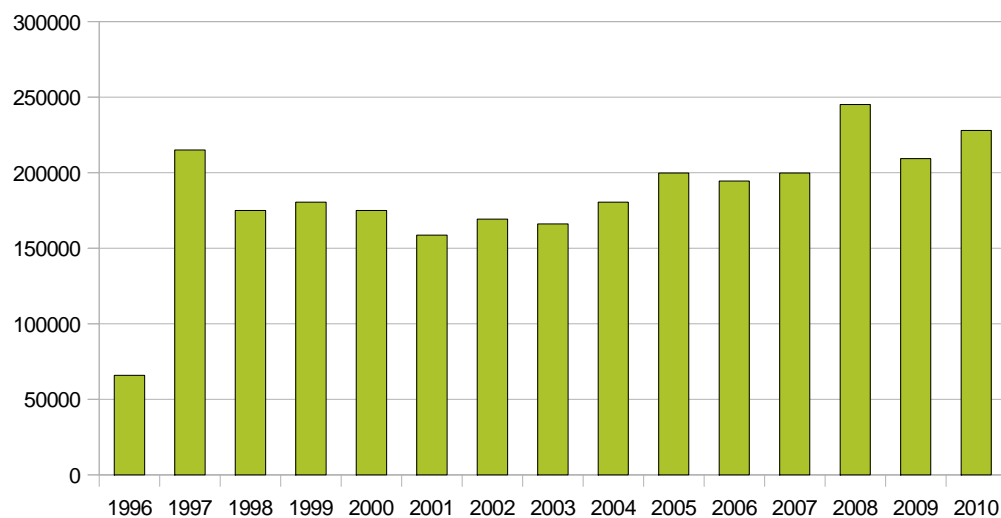
2.1 Afleveren van bodemattesten

2.1.1 Inleiding

Een bodemattest is sinds 1996 verplicht voor iedereen die een overeenkomst over de overdracht van gronden wil sluiten. De OVAM levert zo'n attest af binnen de week, maximaal een maand, na de aanvraag. Voor risicogronden is dat uiterlijk twee maanden. Als een grond is opgenomen in het grondeninformatieregister, dan wordt dat vermeld op het bodemattest; in het andere geval spreken we van een blanco bodemattest.

De OVAM verwerkt momenteel zo'n 900 aanvragen per dag.

In 2010 leverde de OVAM 228.000 bodemattesten op aanvraag af. Hiervan waren 12.939 dossiergebonden en 47 voor delen van percelen. De afgelopen 14 jaar leverde de OVAM circa 2.763.000 bodemattesten af.

Figuur 1: Afgeleverde bodemattesten per jaar

De meeste notarissen en immobiliënkantoren – momenteel 1.609 – maken gebruik van de mogelijkheid om bij de OVAM een lopende rekening te openen. Zij kunnen zo ook gebruik maken van een webtoepassing voor het aanvragen van hun bodemattesten.

Circa 96% van de bodemattesten wordt op deze manier aangevraagd.

2.1.2 Bodemattesten op aanvraag

De gegevens in de grafiek hebben betrekking op bodemattesten afgeleverd op basis van een aanvraag (retributie 30 euro per kadastraal perceelnummer tem 31/5/2010 en 32 euro vanaf 1/6/2010).

Er werd hier geen rekening gehouden met bodemattesten afgeleverd bij opname van een grond in het grondeninformatieregister, respectievelijk aan eigenaar, gebruiker en gemeente van de betreffende grond. Voor 21.004 percelen werden zo nog extra attesten afgeleverd.

2.1.3 Bodemattesten : bij opname in het grondeninformatieregister

Eind 2010 waren er ca. 144.000 percelen opgenomen in het grondeninformatieregister.

Hiervan zijn er 21.179 percelen waarvoor nog geen onderzoeksgegevens bekend zijn bij de OVAM. Voor deze percelen zijn er relevante gegevens met betrekking tot de bodemkwaliteit van de grond beschikbaar bij de OVAM. Deze informatie wordt vanaf 01 juni 2008, met het in werking treden van het nieuwe bodemdecreet, rechtstreeks op het bodemattest vermeld. Deze informatie is onder meer afkomstig van de gemeentelijke inventaris. In samenwerking met de gemeenten wordt deze inventaris aangevuld en geüpdatet

2.1.4 Lopende rekeningen

Voor de bedrijven of personen die regelmatig bodemattestaansvragen indienen, is er een systeem van lopende rekeningen in voege. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de diverse rekeninghouders.

Sinds de invoering van het online-systeem is het aantal lopende rekeninghouders fors gestegen. De meeste notarissen en immobiliënkantoren werken nu via dit systeem voor het aanvragen van bodemattesten.

Ongeveer 93% van de lopende rekeninghouders heeft al gebruik gemaakt van het online aanvragen van bodemattesten.

Houders van lopende rekeningen	
Notarissen	800
Immobiliënkantoren	659
Gemeentebesturen	57
Parastatalen	43
Intergemeentelijke verenigingen	16
Adviesbureaus	23
Bouwmaatschappijen	9
OCMW's	2
Totaal	1609

Tabel 1: Houders van lopende rekeningen

2.1.5 Info

Voor meer informatie betreffende de aflevering van bodemattesten kan u terecht op de OVAM-website. Tevens kan men voor specifieke vragen over een bodemattestaansvraag terecht bij de infolijnen :

015/284 458 en 015/284 459 of op het e-mail adres bodem@ovam.be.

Naast de infolijn voor bodemattesten beschikt de OVAM ook over een callcenter waar men terecht kan met dossiergebonden vragen (015/284 137 en 015/284 138).

In 2010 werden ca. 21.000 telefoons en 5000 mails en/of brieven behandeld door deze infolijnen.

2.2 Databeheer

De informaticatoepassing bodemsanering die sinds 1996 operationeel is werd ook in het dienstjaar 2010 verder gebruikt.

De bestaande toepassingen werden daar waar mogelijk verder verfijnd.

Tevens werd medewerking verleend aan de uitvoering van het bestek voor de uitvoering van het stappenplan opgesteld in de behoefte-, systeem- en procesanalyse van de geïnformatiseerde en niet -geïnformatiseerde werkprocessen van de entiteit Bodembeheer.

Deze opdracht kadert in een geheel van inspanningen om de werking van de organisatorische eenheid Bodembeheer van de OVAM te verbeteren. De inspanningen concentreren zich op:

- een standaardisering en uniformisering van de werking, met bijzondere aandacht voor uniformisering van gegevens en de uitwisseling ervan.
- een algemene efficiëntieverbetering die moet leiden tot een vermindering van de administratieve overhead.

In 2010 was er ook aandacht voor de uitwisseling van informatie met de gemeenten. Dit zou moeten resulteren in meer en betere informatie over de risicogronden. In eerste instantie wordt hier gefocust op de gemeenten gelegen in drinkwaterwingebieden

2.3 GIS

In 2010 gebeurde het opladen van de GIS-informatie van de onderzoekgegevens op regelmatige wijze. Er werd er over gewaakt dat deze informatie kon geraadpleegd worden via het GIS-webloket.

De website van OVAM werd de ligging van de dossiermiddelpunten driemaandelijks bijgewerkt.

De percelen van de gemeentelijke inventaris werden gecontroleerd op verouderde kadastrale informatie en waar nodig aangepast. Percelen waarvoor de huidige kadastrale toestand niet kon achterhaald worden werden opgelijst.

De GIS-cel zorgt er voor dat voor delen van percelen en delen van het openbaar domein waarvoor een bodemattest aangevraagd wordt, deze opgenomen worden in de GIS-databank en dat bij het bodemattest een kaart met de ligging van het deel wordt meegeleverd.

Er werd aan de diensten van de afdeling Bodembeheer de nodige ondersteuning verleend bij het gebruik van het GIS-webloket, de publicatie van kaarten op basis van alfanumerieke en GIS-onderzoeksgegevens en de extractie van GIS-informatie ten behoeve van interne en externe klanten.

Er werd aan de diensten van de afdeling Afvalbeheer de nodige ondersteuning verleend bij de aanmaak van kaarten voor de jaarverslagen..

Er werd actief deel genomen aan de vergaderingen van de GIS Milieu Info Stuurgroep en de MercatorNet-stuurgroep.

2.4 Administratieve controle bodemonderzoeken

Tijdens de administratieve controle wordt een bodemonderzoek gecontroleerd op zijn administratieve volledigheid en correctheid. Dit omvat zowel de controle van de aangeboden documenten alsook de digitale (ruimtelijke) gegevens.

De organisatie van deze taken werd verder geoptimaliseerd zodat de bodemonderzoeken nog sneller aan de milieutechnische dossierhouder kunnen worden bezorgd.

2.5 Erkenningen bodemsaneringsdeskundigen

Het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming stelt dat alle bodemonderzoeken en bodemsaneringsprojecten alsook de opvolging van de bodemsaneringswerken dienen te gebeuren door of onder toezicht van een erkend bodemsaneringsdeskundige. De erkenning als bodemsaneringsdeskundige geldt vanaf 1 juni 2008 voor onbepaalde duur, voor zover ze niet wordt geschorst of opgeheven.

Eind 2010 waren er in totaal 79 erkende bodemsaneringsdeskundigen, 20 EBSD van type 1 en 59 EBSD van type 2. In de loop van het jaar 2010 werden er 2 nieuwe erkenningen verleend en 9 bestaande erkenningen vernieuwd.

Er werden 2 handtekeningenbevoegdheden geschorst voor telkens 1 maand.

Er werd geen enkele bodemsaneringsdeskundige geschorst.

Eind 2010 waren er 37 erkenningen voor onbepaalde duur uitgereikt.

De evaluatie met betrekking tot de kennis en expertise noodzakelijk bij het uitvoeren van grondwatermodellering en de interpretatie van de resultaten die bekomen worden aan de hand van uitgevoerde modelstudies gebeurt vanaf 1 januari 2006 op een andere manier.

De OVAM afdeling bodembeheer organiseerde in 2010 een schriftelijke evaluatie grondwatermodelleringsoefening. De evaluaties bestonden uit het toetsen van de kennis van hydrogeologie en grondwatermodellering aan de hand van algemene vragen.

In 2010 slaagden 5 personen in de grondwatermodelleringsoefening, zij werden door de OVAM goed bevonden om met de nodige ervaring de grondwatermodellen te hanteren en de resultaten ervan te interpreteren.

Eind 2010 waren er in totaal 64 gekwalificeerde personen goed bevonden door de OVAM met de nodige ervaring om de grondwatermodellen te hanteren en de resultaten ervan te interpreteren.

2.6 Financiële zekerheden en eenzijdige verbintenissen

In 2010 werden 138 nieuwe verbintenissen tot bodemsanering aangegaan. 85 van deze verbintenissen werden ondertekend in het kader van de gewone- en versnelde overdrachtsprocedure. Er werden 44 voorwaardelijke verbintenissen tot bodemsanering afgesloten naar aanleiding van een overdracht van gronden waarvan BOFAS de sanering op zich neemt. Bij 9 overdrachten werd een afwijking van het Bodemdecreet toegestaan door de Minister volgens artikel 164 BD.

In de loop van 2010 werden 2 verbintenissen dewelke oorspronkelijk in 2006 werden ondertekend voorzien van een addendum in het kader van de vrijstelling van het stellen van financiële zekerheden bij Brownfieldconvenanten.

In vergelijking met 2009 werden minder verbintenissen afgesloten, doch is het verschil vrij beperkt. Ongetwijfeld zal de financiële crisis hier deels de oorzaak van zijn. Overdrachten (en bodemsaneringswerken) worden uitgesteld in dit onzekere economisch klimaat. Grondeigenaars zullen ongetwijfeld hun niet noodzakelijke overdrachten uitstellen om in beter economische tijden een hogere prijs te kunnen bedingen voor hun grond.

Het totaal aantal verbintenissen in 2010 is vergelijkbaar met het totaal in 2008. In 2008 is de verdeling tussen de overdrachtsprocedures echter anders. In 2008 werden aanzienlijk meer overdrachten volgens art. 164 gerealiseerd, terwijl het aantal overdrachten binnen de BOFAS-procedure ongeveer de helft bedroeg van het aantal dat in 2010 gerealiseerd werd. De

overdrachten volgens de gewone- en versnelde procedure bleven op zo goed als gelijke aantallen doorheen 2008, 2009 en 2010.

Om de uitvoering van de verbintenissen tot bodemsanering en eventuele nazorg te waarborgen, dient de saneringsplichtige financiële zekerheden te stellen. Dit gebeurde in 2010 voor een totaalbedrag van bijna 128 miljoen euro.

Om tegemoet te komen aan de ondernemingen in het financieel moeilijke klimaat werd een Relancemaatregel uitgewerkt waarbij de financiële zekerheid verlaagd werd met 25 procent indien men de sanering startte in 2010 of er zich toe verbond de sanering te starten in 2010. Dankzij deze maatregel werd 11 miljoen (5 miljoen indien dossier Nilefos niet wordt meegerekend) euro opnieuw in de economie geïnjecteerd.

Om overdrachten uit falingen te faciliteren en te vermijden dat verontreinigde terreinen onbeheerd achterblijven, vraagt de OVAM slechts 50 procent financiële zekerheid wanneer de verwervende partij de saneringsplicht op zich neemt. Zo werd 1 miljoen euro in de economie behouden en moet het voor de verwervende partij (financieel) makkelijker zijn om de sanering op te starten.

Anno 2010 heeft de OVAM 833 verbintenissen tot bodemsanering en eventuele nazorg in beheer waarbij in totaal voor ruim 529 miljoen euro aan financiële zekerheden worden gesteld. In 2010 werden 102 verbintenissen beëindigd.

2.7 Beheer van meldingen van bodemverontreiniging

Sinds de inwerkingtreding van het Bodemdecreet op 1 juni 2008 beheert de OVAM een grondeninformatieregister, of kortweg GIR. Dit GIR omvat alle relevante gegevens met betrekking tot de bodemkwaliteit van een grond vastgesteld door bodemsaneringsdeskundigen of bevoegde instanties. De informatie die de OVAM verkrijgt uit meldingen van bodemverontreiniging worden vermeld op de bodemattesten.

De meldingen van bodemverontreiniging kunnen al dan niet vallen onder de schadegevalregeling.

De regeling voor de schadegevallen wordt opgevolgd door de dienst Interventies en Vrijwillige Saneringen. De regeling is enkel van toepassing op schadegevallen die gemeld worden bij de bevoegde overheid binnen een termijn van veertien dagen nadat ze zich hebben voorgedaan en waarbij de effectieve behandeling van de bodemverontreiniging kan worden uitgevoerd binnen honderdtachtig dagen vanaf de melding van het schadegeval of vanaf de vaststelling van het schadegeval door de bevoegde overheid.

Meldingen die niet vallen onder de schadegevalregeling worden opgevolgd door de dienst Databeheer. In 2010 heeft deze dienst 136 meldingen van bodemverontreiniging ontvangen. Hierbij wordt de saneringsplichtige aangeschreven en gewezen op zijn verplichtingen. Indien de saneringsplichtige de nodige maatregelen treft en in een verslag opgesteld door een bodemsaneringsdeskundige wordt aangetoond dat de verontreiniging op voldoende wijze werd aangepakt, kan de melding worden afgesloten. In 2010 werden reeds 41 meldingen afgesloten.

3 Bodemonderzoeken

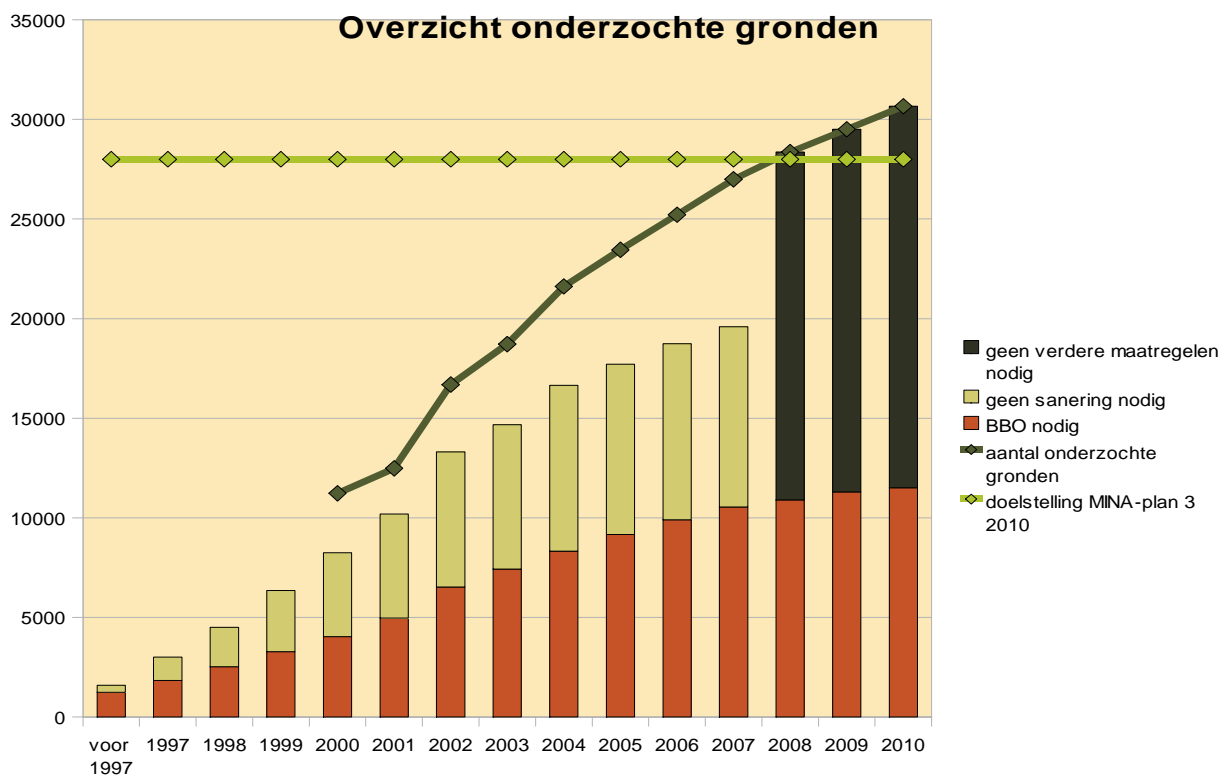
Naar aanleiding van het overdragen van een risicoground of het stopzetten van een risico-activiteit dient steeds een oriënterend bodemonderzoek te worden uitgevoerd en bezorgd aan de OVAM. Tevens geldt een periodieke verplichting voor de uitvoering van dit onderzoek bij bepaalde risico-activiteiten.

Indien uit het oriënterend bodemonderzoek ernstige aanwijzingen blijken voor een verontreiniging van de bodem en/of het grondwater dan kan de OVAM aanmanen tot het uitvoeren van een beschrijvend bodemonderzoek. Enkel indien de saneringsplichtige zijn verplichtingen niet of onvolledig nakomt of indien de saneringsplichtige zich kan vrijstellen, gaat de OVAM over tot een ambtshalve optreden.

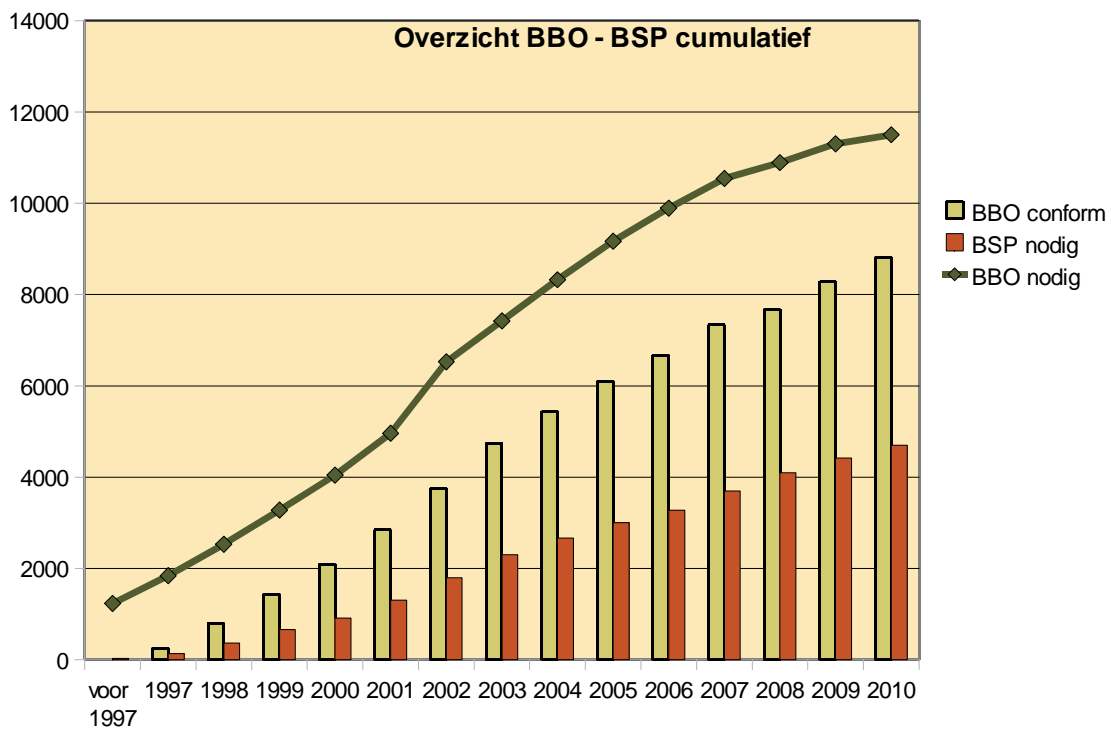
In onderstaande tabel wordt een beknopt overzicht gegeven van het aantal bodemonderzoeken die in 2010 werden ontvangen en verwerkt. Ter vergelijking werden eveneens de gegevens voor de vorige drie jaren opgenomen.

	2007	2008	2009	2010
Oriënterend bodemonderzoek	3714	3763	2075	2228
Oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek	/	43	212	156
Aanmaningen	615	557	442	424
Beschrijvend bodemonderzoek	816	672	680	627
Aanmaning tot project	372	294	478	399

Tabel 2: Overzicht bodemonderzoeken

Figuur 2: Overzicht onderzochte gronden

Figuur 3: Overzicht BBO - BSP cumulatief

3.1 Overeenkomsten op maat

Ook in 2010 voerde de OVAM onderhandelingsgesprekken met bedrijven en overheden om via een bedrijfsspecifieke overeenkomst en binnen het kader van het Bodemdecreet tot een win-winsituatie te komen. Sinds het afsluiten van de eerste 'bedrijfsspecifieke overeenkomst' in 2006 (NMBS-groep), is er immers een kader gecreëerd voor dergelijke bedrijfsspecifieke overeenkomsten. Electrabel, DATS24, Tessenderlo Chemie, De Lijn en de gasfabrieksgroep zijn al even van de voordelen overtuigd en gingen vóór 2010 reeds een overeenkomst met de OVAM aan.

3.1.1 Waarom bedrijfsspecifieke overeenkomsten?

Kampt een bedrijf met grote of complexe verontreinigingen? Dan roept de OVAM op om niet bij de pakken te blijven zitten, maar samen te zoeken naar een oplossing op maat waarin én het bedrijf, én het milieu, én de Vlaamse overheid zich vinden.

In haar beleid wenst de OVAM bodemsanering immers te kaderen binnen duurzame ontwikkeling. Toch kan onmiddellijke sanering van alle historisch vervuilde gronden die een bedrijf bezit net het omgekeerde effect hebben. Het bedrijf komt in een financieel en organisatorisch onmogelijk parket. Dit heeft als gevolg dat de verontreinigde gronden verontreinigd blijven...

De oplossing? Spreiding in de tijd en een dubbele prioriteitsstelling; een dubbel voordeel zowel voor het bedrijf als voor de OVAM. Bodemverontreinigingen met het grootste risico krijgen de hoogste prioriteit. Daarna komen de andere terreinen aan bod volgens hun maatschappelijk belang; dit in het kader van een duurzame ontwikkeling. Belangrijk is wel dat in geen geval geraakt wordt aan het Bodemdecreet zelf. Zijn bepalingen en verplichtingen blijven onverminderd van kracht.

De bedrijfsspecifieke overeenkomst sluit zo naadloos aan bij de strategische doelstellingen van het Vlaamse bodembeleid. Door instrumenten te ontwikkelen die de vrijwillige saneringen stimuleren, komt men tot een beter leefmilieu en een hogere levenskwaliteit.

3.1.2 Welke bedrijfsspecifieke overeenkomsten?

Er zijn in de loop van 2010 veel onderhandelingsgesprekken gevoerd met verschillende partijen om te komen tot bedrijfsspecifieke overeenkomsten. Dit heeft gezorgd dat voor een finale redactie van een aantal overeenkomsten. Defensie, Bekaert, Afdeling Wegen en Verkeer en Havenbedrijf Antwerpen; allen zijn ze overtuigd van de meerwaarde van een dergelijke overeenkomst. De ondertekening ervan zal niet lang meer op zich wachten en is voorzien in het voorjaar van 2011.

3.2 Citychlor

Het Europese CityChlor-project heeft als doel een geïntegreerde benadering uit te werken voor de aanpak van bodem-en grondwaterverontreiniging met gechloreerde solventen in een stedelijke omgeving.

Negen partners uit Vlaanderen, Nederland, Frankrijk en Duitsland hebben op 27 januari 2010 in Utrecht de samenwerkingsovereenkomst getekend en hiermee is het project officieel van start gegaan. In Vlaanderen nemen, naast projectcoördinator OVAM, de steden Mortsel en Gent deel. In Nederland participeren Bodem+ en de gemeente Utrecht. Frankrijk wordt vertegenwoordigd door INERIS en ADEME. ITVA en de Landeshauptstadt Stuttgart nemen deel voor Duitsland. Naast deze partners worden ook beroepsfederaties, experts en saneringsfondsen betrokken in

het project. Het projectbudget is begroot op 5,2 M€ waarvan 50% wordt gefinancierd door INTERREG IVB, binnen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

CityChlor wil niet enkel technische kennis over karakterisatie en sanering samenbrengen, maar wil ook richtlijnen uitwerken over hoe omgegaan moet worden met organisatorische, socio-economische en communicatie-aspecten. Het geheel wordt ondersteund door een aantal proefprojecten die in 2010 zijn voorbereid. Voor Vlaanderen gaat het om het testen van een nieuwe saneringstechniek waarbij kleine ijzerpartikels worden geïnjecteerd in de verontreinigingsbron. Op een ander terrein zullen twee innovatieve detectietechnieken ENISSA MIP en de RNS sampler getest worden. Tot slot is universiteit Gent aangesteld om een sociologisch onderzoek te doen rond risico-perceptie en de communicatie tijdens saneringen. Frankrijk richt zich op het testen van een aantal veel belovende onderzoekstechnieken. Duitsland wil een thermische saneringstechniek testen en heeft hiervoor in 2010 extra voorbereidende studies uitgevoerd op het terrein. In Nederland zal een groot monitoringsnetwerk informatie verschaffen over de omvang van de pluim onder de stad Utrecht. Hier ligt de focus op de gebiedsgerichte aanpak en de invloed die bodemenergiesystemen hebben op de biologische afbraak van de verontreiniging. Het uiteindelijke doel van CityChlor is om tot een efficiëntere en snellere aanpak van verontreiniging met gechloreerde solventen te komen.

In 2010 ging de grootste inspanning naar het opzetten van een inventaris van bestaande kennis. De indrukwekkende bundel aan informatie die we eind 2010 hebben verzameld komt zowel uit studies en literatuur van de partners als van de know how van experts. Deze input kregen we door in ieder land een regionale workshops te organiseren waardoor we de expertise van de plaatselijke deskundigen konden toevoegen aan onze inventaris. Tijdens een Transnational Workshop in Parijs (november 2010) brachten we deze deskundigen samen en is een SWOT analyse over de verschillende thema's in Vlaanderen, Frankrijk, Nederland en Duitsland gepresenteerd.

3.3 Waterbodems

Om een daadwerkelijke en efficiënte aanpak van het historisch passief van verontreinigde waterbodems mogelijk te maken werd binnen het decreet betreffende de bodemsanering en de bodembescherming van 27 oktober 2006 een specifieke regeling opgenomen voor het onderzoek en de sanering van de waterbodem. Deze regeling staat ook verwoord binnen het maatregelenprogramma horende bij de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas die op 8 oktober 2010 werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Binnen dit programma wordt een aantal maatregelen vooropgesteld die noodzakelijk zijn voor het behalen van de doelstellingen die gesteld worden in de Europese Kaderrichtlijn Water om tegen eind 2015 een goede chemische en ecologische toestand van oppervlaktewater en grondwater te bereiken. De sanering van historisch verontreinigde waterbodems vormt hierbij een onmisbare schakel.

In het Bodemdecreet staat aangegeven dat de Vlaamse regering die waterbodem zal aanwijzen waar een waterbodemonderzoek dient uitgevoerd te worden. In de loop van 2008 werkte de OVAM in samenwerking met de VMM en de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) een methodiek uit om de prioritair te onderzoeken waterbodems te identificeren. Aan de hand van deze methodiek werden op een accurate en wetenschappelijk onderbouwde manier die waterbodems binnen Vlaanderen aangeduid waar verder onderzoek noodzakelijk en zinvol is, rekening houdend met de kans op ecologisch herstel na een mogelijke sanering. Na consultatie van de waterloopbeheerders via een expertenronde werd eind 2009 een eerste lijst van 15 prioritair te onderzoeken waterbodems goedgekeurd door de CIW. Alvorens we verder aan de slag kunnen gaan, moet deze lijst nu eerst bekrachtigd worden door de Vlaamse Regering.

In 2010 rondde de OVAM het eerste waterbodemonderzoek op Eeklo's Leike in Eeklo af. Sanering van de waterbodem bleek noodzakelijk omwille van de ecologische impact van de verontreiniging. Er werden evenwel geen indicaties gevonden dat de verontreiniging in de waterloop zich verspreidt naar het oppervlaktewater, waardoor de uitbreiding van het

drinkwaterwinningsgebied van Kluizen opnieuw een optie is. Op basis van de ervaring die is opgedaan tijdens de uitvoering van het waterbodemonderzoek werden wijzigingen voorgesteld voor de standaardprocedure waterbodemonderzoek.

Ook op de Tangebeek in Grimbergen werd in de loop van 2010 door de OVAM een waterbodemonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek was voornamelijk gericht op de arseenproblematiek waar deze waterloop mee kampt. Het onderzoek zal in de loop van 2011 worden afgerond.

De Valkelarenbeek in Putte is gekend omwille van haar zware chroomverontreiniging in de waterbodem en op de oevers. In 2010 werd na overleg met de waterloopbeheerder door de OVAM een studiebureau aangesteld om op de bovenloop een waterbodemonderzoek uit te voeren. De bedoeling is om in eerste instantie de chroomverontreiniging zo goed mogelijk in kaart te brengen.

Op de Molse Nete rondde de OVAM tot slot de eerste fase van een waterbodemonderzoek af op het gedeelte dat 2de en 3de categorie omvat. Met de hierin opgenomen aanbevelingen gaan we nu verder aan de slag.

3.4 SNOWMAN 'Knowledge for sustainable soils'

Het SNOWMAN project startte in 2003 als Europees gefinancierd ERA-Net project. In 2009 kende SNOWMAN een doorstart in een nieuwe onafhankelijk netwerk op zelfstandige basis. SNOWMAN wil met de kernzin 'knowledge for sustainable soils' hét referentiepunt vormen voor alle kennis rond duurzame bodems. Dit gebeurt enerzijds door het opzetten van een kenniscentrum en de ontwikkeling van een Europese onderzoeksagenda, anderzijds door een concrete invulling van kennishiaten door het financieren van onderzoek.

In 2010 maakten volgende partners deel uit van het netwerk: Vlaanderen (OVAM en departement LNE, ALBON), Nederland (SKB), Frankrijk (ADEME) en Zweden (Formas en SEPA). EUFISCU uit Roemenië en KPC uit Oostenrijk waren geaffilieerde leden.

Voor de partners betekent SNOWMAN een behoorlijke 'hefboom' op geïnvesteerde financiële middelen. In de eerste twee onderzoeksoproepen zijn projecten opgestart ter waarde van in totaal 1,8 miljoen euro. Door deelname van de OVAM met inbreng van 240.000 euro heeft OVAM op deze manier toegang tot alle resultaten hiervan.

In 2010 resulteerde de 2de onderzoeksoproep in de opstart van 3 internationaal gefinancierde projecten, waarvan twee projecten met de OVAM als partner. Het betreft de projecten INSPECT (INtegration of Spatially Explicit risks of ConTaminants in Spatial Planning and Land Management), met als Vlaamse partner de Universiteit Antwerpen en REJUVENATE2 (Crop Based Systems for Sustainable Risk Based Land Management for Economically Marginal Degraded Areas, phase II: demonstration projects and evaluation decision support tool) , met als Vlaamse partner de Universiteit Hasselt.

Een derde onderzoeksoproep werd geopend op 15 september. De oproep werd gelanceerd met 8 partners uit Vlaanderen (OVAM, LNE), Wallonië (DGARNE), Frankrijk (ADEME, MEEDDM), Nederland (SKB) en Zweden (FORMAS, SEPA) voor een totaal maximaal budget van ca. 2 M€. In deze derde onderzoeksoproep werd een verdere verbreding van de bodemonderzoeksvragen doorgevoerd. Er wordt niet langer louter gewerkt rond het thema van de bodemverontreiniging. Duurzaamheid van de bodem wordt immers ook beïnvloed door andere maatschappelijke factoren zoals land- en bosbouw, energievoorziening, klimaatsveranderingen, biodiversiteit en bodemfuncties en de beïnvloeding ervan door socio-economische thema's. De oproep werd afgesloten op 15 december. Er werden 14 onderzoeksvoorstellen ontvangen.

Vooraf rond het socio-economische thema bestaat de noodzaak tot verdere integratie binnen het huidige onderzoeksprogramma. Dit werd onder meer duidelijk op de internationale workshop die door SNOWMAN op 11 juni 2010 georganiseerd werd. Gedurende deze workshop gaven wetenschappers met verschillende socio-economische achtergronden hun visie op een mogelijke interactie met de bodem en werden bijkomende onderzoeksnoden gedefinieerd. De verdere actualisatie van het onderzoeksprogramma vormt een belangrijk werkpunt voor 2011.

In 2010 werden verder de eerste stappen gezet in de opmaak van een actieplan rond kennisverspreiding. Niet enkel het genereren van kennis maar ook het voorzien van de nodige doorstroming van kennis naar collega's en eindgebruikers moet bijdragen aan de doelstelling van het SNOWMAN netwerk om hét kenniscentrum voor duurzame bodems in Europa te worden.

Tot slot werd in 2010 een adviesgroep opgestart, bestaande uit externe experts die werking van SNOWMAN-netwerk evalueert, advies geeft over het onderzoeksprogramma en de kennisverspreiding, verdere sturing geeft aan de ambities van het netwerk en de wetenschappelijke expertise levert bij de oplevering van onderzoeksrapporten.

3.5 Beheer van bodemverontreiniging

In 2010 werd een aantal beleidsvoorbereidende sporen uitgezet tot de verdere uitwerking van een instrumentarium rond het beheer van bodemverontreiniging. Dit instrumentarium moet ervoor zorgen dat een bodem die zijn multifunctionaliteit verloren heeft, blijvend op een correcte wijze wordt beheerd. De ontwikkeling van een dergelijk bodemzorgsysteem vereist een breed draagvlak. Daarom werd in 2010 voorzien in een uitgebreide consultatie van ervaringsdeskundigen en doelgroepen. Ook werden de juridische en technische aspecten van de verschillende sporen in kaart gebracht zodat in 2011 weloverwogen keuzes gemaakt kunnen worden m.b.t. de verdere uitwerking van het instrumentarium.

3.6 Bodemonderzoek en -sanering beschermt drinkwaterwinningen

De drinkwaterwinningen zijn van strategisch belang voor Vlaanderen. In het verleden hebben enkele van hen reeds problemen ondervonden van verontreinigingen. Om ernstige schade en oplopende (sanerings)kosten te voorkomen, wordt een programma uitgewerkt: risicoactiviteiten in beschermingszones moeten systematisch geïnventariseerd en onderzocht worden en verontreiniging moet zo snel mogelijk aangepakt worden. Dit kan via een strakke opvolging van het bodemonderzoeks- en bodemsaneringstraject en een daaraan gekoppeld handhavingsbeleid.

Om het milieu beter te kunnen beschermen, moet er in de eerste plaats voldoende milieu-informatie beschikbaar zijn. Voor de bodemkwaliteit is het oriënterend bodemonderzoek een grote informatiebron. In 2010 is, in samenwerking met de gemeenten en drinkwatermaatschappijen, een grootschalige inventarisatie van risico-gronden in beschermingszones en drinkwaterwingebieden opgestart. Hierbij ligt in eerste instantie de focus op actieve risico-inrichtingen.

Op deze manier zal het duidelijk worden welke en hoeveel ondernemingen nog geen eerste oriënterend bodemonderzoek hebben ingediend. Vervolgens is de OVAM gestart met het aanschrijven van ondernemingen die niet aan hun periodieke onderzoeksplicht hebben voldaan.

3.7 Artikel 164 van het Bodemdecreet

Artikel 164 van het Bodemdecreet (BD) biedt de mogelijkheid om af te wijken op heel wat bepalingen uit het Bodemdecreet. Hierin wordt immers het volgende vermeld: "In verband met

de toepassing van de bepalingen van artikelen 9 tot en met 135 en artikel 160 kan de Vlaamse Regering alle schikkingen, voorstellen tot concordaat inbegrepen, aannemen, dadingen sluiten, schuldvorderingen en zekerheden overdragen, derden in haar rechten subrogeren, van verhaal afzien, afwijkingen toestaan en overeenkomsten sluiten.” De minister bevoegd voor het leefmilieu beslist, gedelegeerd door de Vlaamse Regering, over een verzoek tot toepassing van dit artikel.

De OVAM adviseert de bevoegde minister bij elk verzoek tot toepassing van artikel 164 BD. In 2010 beoordeelde de OVAM elf verzoeken tot toepassing van artikel 164 BD. Deze kregen allen een positief advies. Het vragen van retributie voor de behandeling van een verzoek tot toepassing van artikel 164 van het Bodemdecreet 'schrikt' ondoordachte verzoeken blijkbaar wat af. Er wordt door de mogelijke aanvragers van een verzoek tot toepassing van artikel 164 van het Bodemdecreet eerst gepolst naar de mogelijkheid van een positief advies. Er is dan ook in 2010 voor geen enkel verzoek negatief advies gegeven aan het bevoegde kabinet. De OVAM stelt daarnaast vast dat er in 2010 minder verzoeken tot toepassing artikel 164 van het Bodemdecreet zijn binnengekomen. Daartegenover staat echter dat de ingediende verzoeken complexer zijn ten opzichte van vorige jaren.

Hoewel artikel 164 BD de mogelijkheid biedt om af te wijken op heel wat bepalingen uit het Bodemdecreet werd deze toepassing in 2010 hoofdzakelijk aangewend voor een afwijking op de overdrachtsverplichtingen. Sommige overdrachten kunnen, omwille van hun hoogdringendheid of grootschaligheid, immers niet worden uitgesteld tot aan alle overdrachtsverplichtingen is voldaan. De minister bevoegd voor het leefmilieu bepaalt onder welke voorwaarden de geplande overdracht kan plaatsvinden. Klassiek kan de overdracht vervroegd gebeuren op voorwaarde dat een verbintenis tot uitvoering van de overdrachtsverplichtingen wordt aangegaan en dat een financiële zekerheid wordt gesteld tot zekerheid van de uitvoering van deze verbintenis.

In 2010 werden twee verzoeken tot toepassing van artikel 164BD ingediend en behandeld in het kader van het protocol curatoren waarbij de OVAM de betrokken gronden aankoopt voor één euro en zelf de bodemsanering uitvoert. In één verzoek werd de overdracht toegelaten van een bedrijf in faling aan een intercommunale, op voorwaarde dat deze intercommunale een bepaald bedrag aan de OVAM betaalt. De OVAM voert de bodemsanering van de betrokken grond uit.

3.8 Inventarisatie gassites

Bodemverontreinigingen bij gasfabrieken, met onder andere teer en cyaniden, staan geboekstaafd als zeer ernstig, complex en duur. De gasfabrieken werden geëxploiteerd van begin 19e eeuw tot ongeveer het midden van de 20e eeuw. Deze voormalige gasfabrieksterreinen bevinden zich vaak aan de historische stadsrand; mogelijke risico's voor de volksgezondheid zijn dan ook vaak zeker niet uit te sluiten. Anderzijds betekent dit ook dat de gronden vaak vrij strategisch gelegen zijn, en dat herontwikkeling van een aantal ervan waarschijnlijk is. Dit houdt in dat de bodemsanering ook een belangrijke hefboom voor economische ontwikkeling kan betekenen.

Inventarisatie gaat verder ...

Ter verificatie en verdere aanvulling van de vroegere inventarisatielijsten met betrekking tot gasfabrieken (van Royen en Lisec) voerden twee bodemsaneringsdeskundigen (URS Belgium bvba en Arcadis Belgium nv) in opdracht van de OVAM een nieuwe inventarisatieronde uit in Vlaanderen.

De exacte locatie van de terreinen is in een groot aantal gevallen niet eenvoudig terug te vinden. Op basis van onder andere archiefbezoeken en navraag bij de gemeenten en heemkundige kringen achterhaalden de aangestelde deskundigen belangrijke historische informatie.

... met medewerking van gemeenten

De OVAM heeft de documenten van de eerste inventarisatie-oefening aan de gemeenten bezorgd, zodat zij deze locaties kunnen opnemen in de gemeentelijke inventaris. De gemeenten kunnen dan op hun beurt gedetailleerde informatie geven aan notarissen en andere betrokkenen.

Daarnaast werd er in 2010 eveneens aan de betrokken gemeenten gevraagd om informatie te geven met betrekking tot de herontwikkelbaarheid van deze gassites.

Meer duidelijkheid

Deze ruwe informatie werd in 2010 en wordt verder in 2011 verder verfijnd. Zo onderwerpt de OVAM sites waarover nog onvoldoende bekend is, aan een uitgebreider historisch onderzoek en een beperkte staalnamecampagne. Op die manier kunnen de exacte locaties van de oude activiteiten geprojecteerd worden op de actuele kadastrale plannen. De beperkte staalnames geven een eerste inzicht in de verontreinigingsgraad van het terrein. Tegen eind 2011 zal de OVAM over een duidelijke inventarisatielijst beschikken met alle gassites in Vlaanderen.

3.9 Woonzones

Op basis van de ervaring met woonzoneprojecten van de afgelopen jaren, werd in 2010 het woonzonebeleid geoptimaliseerd en verfijnd om een efficiëntere aanpak te kunnen garanderen.

Dankzij de aanpak van de afgelopen jaren, konden 3 woonzoneprojecten afgerond worden in Niel, Borsbeek en Rumst. Hierbij hebben nog eens 66 bijkomende gezinnen een beeld gekregen van de bodemkwaliteit in hun tuin. In geen van de gevallen kwam er een ernstige bodemverontreiniging voor.

Met het oog op een verdere aanpak van woonzones, werden er in 2010 ook nog 7 nieuwe woonzoneprojecten opgestart. Deze zijn gelegen in Beersel-Lot, Bonheiden, Duffel, Lokeren, Boechout, Grobbendonk en Kontich. Samen is dit goed voor een 280-tal gronden waarvoor in 2010 de eigenaars werden vrijgesteld van onderzoeks- en saneringsplicht.

In 2010 werd ook een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd in de centrumsteden Aalst en Brugge en in de gemeente Puurs om potentiële woonzones op te sporen. De resultaten zullen in 2011 verder verwerkt worden. Om de zoektocht verder uit te breiden werden er in 2010 ook nieuwe inventarisatiestudies voorbereid in de steden Eeklo, Roeselare en Kortrijk.

3.10 Het protocol curatoren in de praktijk

Het protocol met de curatoren biedt de OVAM een kader om de gronden van ter ziele gegane bedrijven waarvoor de saneringskost hoger ligt dan de waarde van de grond, aan te kopen voor één symbolische euro. In 2010 werd dit kader in de praktijk verder uitgewerkt. Zo werd een lijst van selectiecriteria samengesteld waaraan dergelijke gronden moeten voldoen. Daarnaast heeft de OVAM onderhandelingen gevoerd en opzoekingswerk gedaan ter voorbereiding van de aankoop van 5 gronden. De ervaring die daarbij werd opgedaan, werd vertaald in een draaiboek.

3.11 Complexe bodemverontreinigingen

In 2010 werden door de OVAM verschillende bedrijven rond de tafel gebracht die geconfronteerd worden met een gemeenschappelijke verontreiniging en daardoor aangewezen zijn om met elkaar samen te werken. Vaak is de vraag wie verantwoordelijk is voor welke verontreiniging het grootste knelpunt. De OVAM trachtte hierin een bemiddelende rol op te nemen. Dergelijke vergaderingen werden georganiseerd voor complexe clusters in Gent, Brugge, Zaventem en Vilvoorde.

Na een lange voorbereiding is de gezamenlijke aanpak van de stortplaatsen aan de Luchthavenlaan eindelijk van start gegaan. Er werd duidelijkheid verschaft over de saneringsplicht van alle betrokken bedrijven waardoor het aan de hand van een verdeelsleutel duidelijk werd wie hoeveel moet betalen voor het overkoepelend bodemonderzoek.

3.12 Standaardprocedures

3.12.1 Versoepelde richtlijnen voor overdracht van delen van kadastrale percelen

Om tegemoet te komen aan de vraag vanuit de sector en de beroepsfederatie van notarissen werd door de OVAM een versoepeling van het beleid rond overdracht van delen van kadastrale percelen ontwikkeld. Binnen dit aangepaste beleid stapt de OVAM af van de beschouwing op kadastraal perceelniveau om te oordelen of een grond al dan niet als risicoground gekatalogeerd wordt.

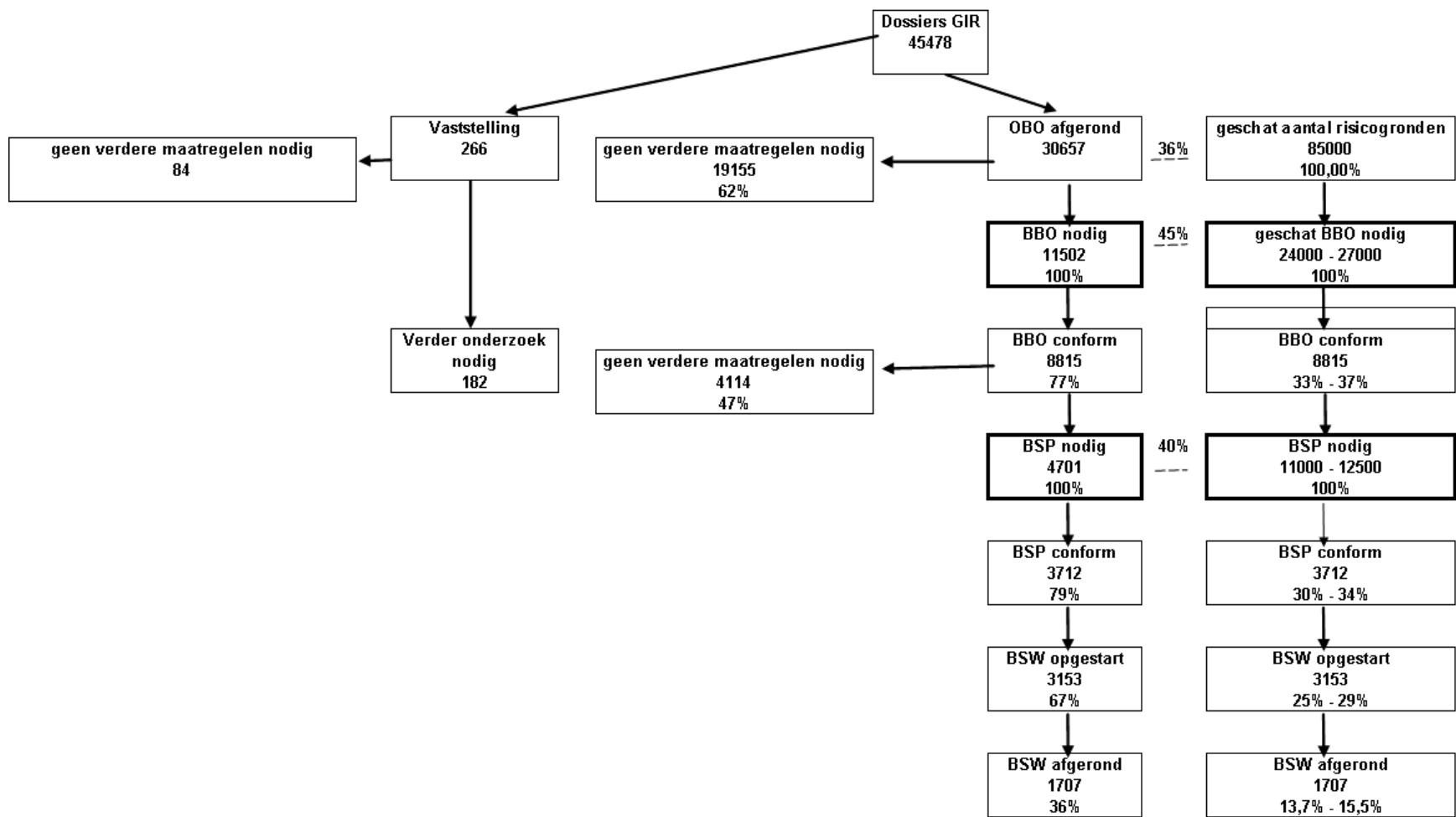
Door dit aangepaste beleid kunnen onder bepaalde voorwaarden niet-verontreinigde delen van risicogronden vlotter overgedragen worden. Deze versoepeling is in voege getreden op 1 juli 2010 en wordt op 1 maart 2011 opgenomen in de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek.

Een bodemattest blijft steeds verplicht wanneer de overdracht van een grond via een overeenkomst gebeurt.

3.12.2 Codes van goede praktijk risico-evaluatie en risicogebaseerde terugsaneerwaarden

Naar aanleiding van het nieuwe bodemdecreet van 27 oktober 2006 is het voor historische bodemverontreiniging mogelijk om risicogebaseerd te saneren. Dergelijke methodologie leidde tot sterk uiteenlopende en ruim geïnterpreteerde terugsaneerwaarden. Het bleek noodzakelijk om hierrond duidelijke richtlijnen te creëren om het afleiden van risicogebaseerde terugsaneerwaarden te uniformiseren. Dit was eveneens de aanleiding om de risico-evaluatie die uitgevoerd werd in het beschrijvend bodemonderzoek te evalueren en bij te sturen zodanig dat beide benaderingen op elkaar afgestemd werden. Dit leidde tot 2 codes van goede praktijk die vanaf 1 juni 2010 gehanteerd moeten worden.

Toestand: 01/01/2011

Figuur 4: Boomstructuur

4 Bodemsaneringsprojecten

Indien uit de bodemonderzoeken blijkt dat er moet gesaneerd worden zal je als saneringsplichtige een bodemsaneringsproject moeten laten opstellen. De OVAM levert binnen een termijn van 90 dagen een conformiteitsattest af dat je de nodige vergunningen geeft om de bodemsaneringswerken op te starten. Na de uitvoering van de werken zal OVAM het bodemsaneringsproject afronden en wordt een eindverklaring afgeleverd. In sommige gevallen kunnen er maatregelen van bewaking en controle worden opgelegd.

Tussen 1997 en 2010 werden er 3974 bodemsaneringsprojecten ingediend bij de OVAM. In deze periode werden er 1711 eindverklaringen afgeleverd.

In 2010 werden op 315 locaties de bodemsaneringswerken opgestart en werden voor 302 locaties eindverklaringen afgeleverd.

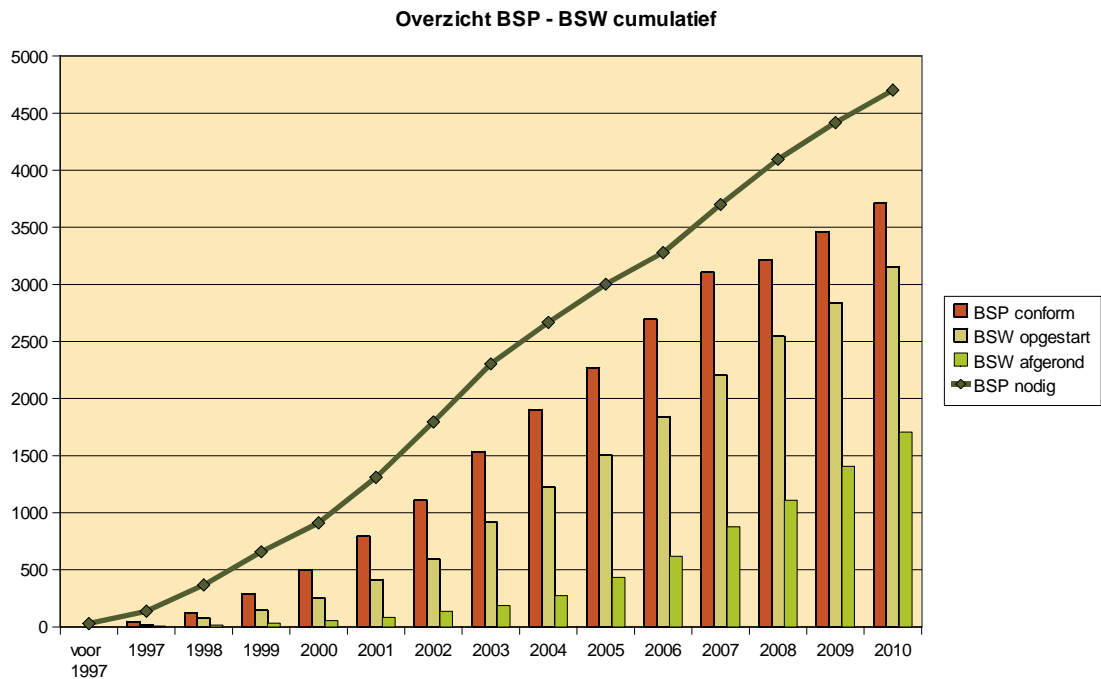
Bodemsaneringsprojecten	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ingediend	70	122	218	221	310	377	424	361	379	357	340	303	233	259
Aanvullingen en/of wijzigingen	15	32	66	61	58	76	93	60	47	34	50	30	31	27
Conformiteitsattesten	47	7	166	212	292	315	426	369	367	423	411	397	281	311
In uitvoering (werken/nazorg)	20	55	70	106	163	177	327	306	279	340	361	342	292	315
Eindverklaringen	7	9	17	22	28	52	51	87	160	185	257	233	301	302

Tabel 3: Overzicht bodemsaneringsprojecten

Voor de bodemsaneringsprojecten waarvan OVAM in 2010 een conformiteitsattest afleverde, wordt de kostprijs geraamd op circa 88 miljoen Euro.

Het totale geraamde bedrag voor de periode 1997-2010 bedraagt circa 1,318 miljard Euro.

Uit de cijfergegevens valt af te leiden dat de dalende trend die in 2008 en 2009 werd vastgesteld, te verklaren door uitgestelde milieu-investeringen tengevolge van de economische crisis en mede veroorzaakt door de keuze onder de vorige legislatuur om prioriteit te geven aan bodemsaneringen bij overdracht van gronden, zich in 2010 heeft gestabiliseerd.

Figuur 5: Overzicht BSP-BSW cumulatief

4.1 Het Premaz-project

Een ander voorbeeld van een alternatief instrument voor financiering is het solidariseren van kosten die verbonden zijn aan de milieurisico's van lekkende of risicovolle stookolietanks. Hierover onderhandelen we met de stookolie sector. De aanzet voor de discussie gaven we met het Premaz project. Het eindrapport van dit project is beschikbaar op www.premaz.be.

In 2000 sloot de Vlaamse overheid een milieubeleidsvereenkomst af met de sector. De sector engageert zich om instrumenten uit te werken voor financiering van de milieurisico's. In 2004 werd een overleg tussen de gewesten opgestart om de procedures voor sanering van bodemverontreiniging door lekkende stookolietanks op elkaar af te stemmen.

Begin 2005 zijn er in het kader van de oprichting van het 'fonds gasolietanks verwarming gebouwen' besprekingen opgestart tussen de federale en gewestelijke overheden en de petroleumsector. Op 20 mei 2005 hebben de 3 gewestregeringen en de federale regering een protocol ondertekend dat de krachtlijnen en de werkwijze bepaald voor de oprichting van een fonds voor een tussenkomst in de financiële lasten ingevolge een bodemverontreiniging veroorzaakt door gasolietanks voor verwarming.

Midden 2005 zijn de onderhandelingen echter op politiek vlak afgesprongen, zodat eind 2005 deze piste die op het einde van deze onderhandelingen had moeten leiden tot een Samenwerkingsakkoord tussen de hierboven genoemde partijen in een impasse verkeerd.

In 2006 zijn er verdere onderhandelingen opgestart, maar deze hebben nog steeds niet geleid tot een politiek akkoord rond de verdere invulling van het protocol en het tekenen van een samenwerkingsakkoord. Vooral nog wordt de piste via een samenwerkingsakkoord niet verlaten.

Het voorzien van een interfederaal stookoliefonds is medio 2008 weerhouden binnen 'de lente van het Leefmilieu'. Vanaf de tweede helft van 2008 verlopen de onderhandelingen volgens de

gemaakte afspraken onder initiatief van federaal minister Magnette. Deze onderhandelingen werden in de loop van 2009 en begin 2010 verdergezet.

Gelet op de val van de federale regering in april 2010, werd de haalbaarheid van een interfederaal fonds op korte termijn niet mogelijk geacht. Conform het Vlaams regeerakkoord werkt de OVAM op dit moment aan de voorbereidingen van een Vlaams stookoliefonds.

4.2 Vlabotex vzw

Op 14 september 2007 is Vlabotex vzw voor een periode van 30 jaar erkend door de Vlaamse Regering als bodemsaneringsorganisatie voor de droogkuissector

Indien de exploitant een overeenkomst sluit met Vlabotex neemt Vlabotex de verplichting over voor het opstellen van het individueel bodempreventie- en bodembeheersplan (BPBP). Elke exploitant van een droogkuis is immers verplicht om jaarlijks een dergelijk BPBP aan de OVAM te bezorgen. Voor al de exploitanten die aansluiten stelt Vlabotex vzw een sectoraal BPBP op. Eind 2010 waren hiervoor 163 droogkuisen aangesloten.

Daarnaast moet Vlabotex vzw ook de nodige aandacht besteden aan het voorkomen van bodemverontreiniging (preventie) en het beheersen van de reeds aanwezige verontreiniging binnen de droogkuissector. Tevens is Vlabotex verplicht om het onderzoek naar innovatieve saneringsmethodes te stimuleren en op te volgen.

Indien bodemverontreiniging aanwezig is, kan de saneringsplichtige een overeenkomst sluiten met Vlabotex vzw voor de uitvoering van het beschrijvend bodemonderzoek en de eventuele bodemsanering. Hierdoor zal Vlabotex vzw de beschrijvend bodemonderzoeken en de bodemsanering voor de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging met droogkuisproducten, dit wil zeggen de verontreiniging die ontstaan is voor 29 oktober 1995, uitvoeren voor een forfaitaire jaarlijkse bijdrage gedurende 30 jaar. Voor een bestaand textielverzorgingsbedrijf is deze jaarlijkse bijdrage afhankelijk van de aard van de milieuvergunning, de omzet van het bedrijf en de reeds vastgestelde vervuiling in het grondwater. Voor een terrein met een voormalige droogkuis wordt de bijdrage bepaald op basis van het kadastraal inkomen van het terrein en de reeds vastgestelde vervuiling in het grondwater.

Hiermee wordt een solidarisering binnen de sector beoogd en wordt een spreiding van de kosten van de bodemsanering doorheen de tijd mogelijk gemaakt.

De kostprijs van de verontreiniging met droogkuisproducten die als nieuw te beschouwen is, dit wil zeggen de verontreiniging die ontstaan is na 28 oktober 1995, of eventuele verontreiniging die vreemd is aan de uitbating van een droogkuis moet volledig gedragen worden door de aanvrager.

Door het sluiten van een overeenkomst met Vlabotex vzw neemt Vlabotex vzw de saneringsplicht voor de betrokken verontreiniging(en) over. Onder bepaalde voorwaarden kan de aanvrager vervolgens vrij beschikken over het terrein en is het terrein beschikbaar voor een eventuele verkoop. Indien de aanvrager niet alle verplichtingen ten opzichte van Vlabotex vzw nakomt keert de saneringsplicht terug naar de aanvrager.

Eind december 2010 waren reeds 119 concrete aanvragen ingediend voor de overname van de saneringsplicht voor de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging veroorzaakt door droogkuisactiviteiten. Op het zelfde ogenblik waren reeds 94 overeenkomsten effectief afgesloten.

Ter ondersteuning van de werking van Vlabotex vzw voorziet de Vlaamse overheid een jaarlijkse subsidie die overeenstemt met de som van bijdragen die Vlabotex vzw voor dat jaar ontvangen

heeft van haar leden voor de als historisch te beschouwen bodemverontreiniging veroorzaakt door droogkuisactiviteiten.

4.3 Bofas

Met de oprichting van BOFAS vzw in 2004 werd het startschot gegeven voor de alternatieve financiering van de sanering van benzinstations. In totaal werden 2361 ontvankelijke aanvragen voor een tussenkomst ingediend bij BOFAS. In 2009 werd als gevolg van dit hoog aantal aanvragen de erkenning van BOFAS verlengd met een periode van vijf jaar tot 2019.

Voor tankstations die ermee ophouden wordt de bodemsanering door BOFAS uitgevoerd. In 2010 werd door BOFAS in 188 dossiers een beschrijvend bodemonderzoek uitgevoerd, ontvingen 111 bodemsaneringsprojecten een conformiteitsattest en werden 116 bodemsaneringswerken opgestart. Voor 82 dossiers werd een eindverklaring van de OVAM afgeleverd.

Wil de uitbater zijn bedrijfsactiviteit voortzetten, dan verleent BOFAS advies en betaalt het de bodemsaneringswerken (gedeeltelijk) terug met een maximum van 62.000 EURO. Voor de bodemsaneringswerken die werden opgestart tussen 1 januari 2000 en 26 september 2004 geldt een overgangsregel : de aanvrager voert zelf de bodemsanering uit en recupereert later het geheel of een deel van de kosten. Voor deze aanvragen werden in 2010 45 beschrijvende bodemonderzoeken conform verklaard, werd voor 26 bodemsaneringsprojecten een conformiteitsattest afgeleverd en werden 35 bodemsaneringswerken opgestart. 68 dossiers ontvingen een eindverklaring van de OVAM.

Aanvragers voor een tussenkomst van BOFAS bij sluiting van een tankstation worden bij verkoop van hun grond geconfronteerd met het feit dat dit omwille van de aanwezige bodemverontreiniging niet mogelijk is. Afhankelijk van de ernst van de bodemverontreiniging kan het immers nog een aantal jaren duren vooraleer BOFAS overgaat tot de opmaak van een bodemsaneringsproject. Om een oplossing te bieden voor dit probleem is een afwijkende maatregel voorzien op de overdrachtsbepalingen van het Bodemdecreet. Reeds 238 aanvragers voor een tussenkomst bij sluiting van een tankstation (d.i. ca. 20% van het totaal aantal sluitingsaanvragen) hebben gebruik gemaakt van deze zgn. versnelde overdrachtsprocedure.

4.4 Convenant met Umicore

In 2004 sloten Umicore NV, de Vlaamse Regering en de OVAM een overeenkomst waarbij onder andere werd afgesproken dat de OVAM/Vlaamse Regering en Umicore nv elk de helft van de kosten zouden dragen bij bodemsaneringen in de ruime omgeving van de Umicore-fabrieken.

In de convenant werd overeengekomen dat de OVAM opdrachtgever zou zijn voor bodemonderzoek en bodemsaneringswerken in de ruime omgeving.

In een eerste fase zijn metingen uitgevoerd op 1200 percelen in een straal van negen kilometer rond de fabriek. Op basis hiervan is er een beschrijvend onderzoek uitgevoerd op 51 percelen van de wijk Vinkevelde; hiervan moesten 26 percelen gesaneerd worden. De bodemsaneringswerken werden in 2010 conform het bodemsaneringsproject door de OVAM uitgevoerd. Het eindevaluatierapport is in opmaak.

Voor de bodemsaneringswerken aan de Bankloop te Olen/Geel werd een eindevaluatierapport ingediend. Voor de particuliere terreinen en de waterloop leverde OVAM een eindverklaring af.

In 2010 werd als voorzorgsmaatregel een grootschalige verwijdering van zinkassen in de Noorderkempen gestart. De OVAM staat in voor het globale projectmanagement. Na een

aanmeldingsperiode en een inventarisatie van de zinkassen in Lommel werden de zinkassen er afgegraven en afgevoerd naar de hiervoor, door Nyrstar, ingerichte stortplaats.

4.5 Kwaliteitsborging

De terreincontroles werden doorheen 2010 verder uitgevoerd. Hierbij werden de bevindingen van de voorgaande 2 jaar mee in rekening gebracht om also de werkwijze verder te verfijnen en optimaliseren. Tevens worden de rapportage verder uitgewerkt en wordt de wijze waarop gecommuniceerd wordt met betrokkenen vastgelegd.

Om terreincontroles verder te optimaliseren is het evenwel belangrijk dat kennis en ervaring binnen de OVAM-structuur geoptimaliseerd wordt. Hiertoe wordt geopteerd een stage-traject uit te werken binnen de sector. In het najaar 2010 werden hiervoor de nodige contacten gelegd met bedrijven uit de sector. De stage zou ertoe moeten leiden dat de stagiairs op een eerder korte tijdspanne voldoende inzicht verwerven in de machinale uitvoering van onderzoeksverrichtingen. De start van de stage is voorzien voor maart 2011.

Op basis van de bevindingen uit de 2 voorgaande jaren worden wijzigingen doorgevoerd aan de bestaande procedures rond boringen, dit in overleg met de sector. Hiertoe werden in het najaar 2010 de nodige contacten gelegd met erkend bodemsaneringsdeskundigen VEB vzw, boofirma's en VITO. De start van het overleg is voorzien voor begin 2011. Er zal getracht worden op een eerder korte tijdspanne de nodige wijzigingen door te voeren.

In het licht van de te wijzigen CMA procedures wordt in de loop van 2010 eveneens geopteerd een opleiding uit te werken. Deze opleiding zal ingericht worden in het najaar 2011. De opleiding heeft als doel bemonstering van het vaste deel van de aarde en grondwater en de handmatige uitvoering van boringen / de plaatsing van peilputten. Deze opleiding heeft als doelgroepen: veldwerkers, projectleiders en OVAM medewerkers. Tijdens deze opleiding zal toegespitst worden op de krachtlijnen van de gewijzigde CMA procedures

4.6 Brownfields

Opvolging brownfieldconvenanten

Op basis van het decreet van 30 maart 2007 betreffende de brownfieldconvenanten kunnen projectontwikkelaars in kader van de realisatie van een brownfielproject een convenant afsluiten met de Vlaamse regering en andere betrokken overheden. In 2010 werden er 6 nieuwe convenanten afgesloten. Ondertussen participeert de OVAM reeds in 27 brownfieldconvenanten. Deze participatie houdt onder meer in dat de OVAM deelneemt aan een gestructureerd overleg. In kader van vermelde brownfieldconvenanten heeft de OVAM 12 overeenkomsten met projectontwikkelaars afgesloten om onder specifieke voorwaarden vrijstelling te verlenen van de verplichting tot het stellen van financiële zekerheden bij overdrachten. In 7 van de afgesloten brownfieldconvenanten zal de OVAM binnen het projectgebied ambtshalve saneringen prioritair uitvoeren en afstemmen op de herontwikkeling.

In 2010 werd ook een nieuwe oproep gelanceerd waarvan op heden 20 aanvraagdossiers ontvankelijk en gegrond werden verklaard. De OVAM participeert momenteel in het overleg dat voor deze dossiers werd opgestart om tot een brownfieldconvenant te komen.

5 Grondverzet

Bestaande regelgeving hervormt

De regeling voor het gebruik van uitgegraven bodem wil de verspreiding van bodemverontreiniging beheersen en een grotere bescherming bieden aan wie uitgegraven bodem ontvangt. De regeling bepaalt onder welke voorwaarde uitgegraven bodem opnieuw gebruikt kan worden. Met de invoeging van het bodemdecreet is een herziene grondverzetsregeling sinds 1 juni 2008 van kracht. De regeling wordt continu door de OVAM opgevolgd en geëvalueerd.

6 Ambtshalve tussenkomsten OVAM (IVS)

6.1 Situering ambtshalve acties in het OVAM-takenpakket

Het bodemsaneringsdecreet in 1995, de wettelijke basis van de bodemsanering in Vlaanderen, voerde het principe in van de saneringsplichtige. Deze persoon dient over te gaan tot saneringswerken. Indien echter in het dossier de zogenaamde onschuld werd verleend dan dient de OVAM deze werken en onderzoeken ambtshalve uit te voeren. Deze opdracht is verder aangevuld met dossiers waarin dadingen werden afgesloten of waar betrokkenen in gebreke worden gesteld. Jaarlijks worden ongeveer een honderdtal nieuwe dossiers opgestart.

De ambtshalve dossiers worden door een eerder beperkte ploeg, de afdeling Interventies Verwijderingen en Saneringen, van een twintigtal dossierhouders en een vijftal ondersteunende en managementfuncties, opgevolgd en aangestuurd. Met deze beperkte bemanning wordt een aanzienlijk jaarlijks budget van ca. 30 miljoen € beheerd. De to-do-lijst is echter elk jaar zeer lang en bijgevolg moeten er keuzes worden gemaakt om te bepalen welke dossiers worden aangevat. De voorbije jaren werd er systematisch gewerkt aan efficiëntieverbeteringen, zoals verder zal blijken uit de geboekte resultaten.

In de onderstaande tabel is een evolutie van de ambtshalve uitvoering van de lijst artikel 46 (in het actuele bodemdecreet art. 157) gegeven. Deze lijst omvat het merendeel van de ambtshalve dossiers maar daarnaast zijn er ook nog ambtshalve uitvoeringen die niet in deze lijst zijn opgenomen. Meer in het bijzonder gaat het hier om specifieke programma's zoals de verwijdering van asbestdraailingen of saneringsacties in het kader van de Umicore-convenant. Het aantal dossiers is eerder beperkt maar de omvang ervan (zowel financieel als aantal percelen) kan een belangrijk aandeel uitmaken in de planning.

	2002	2006	2010	% verschil 2002-2010	% verschil 2006-2010
Art.2 (nieuw op te starten BBO)	42	52	98	133	88
Art.3 § 1 (verderzetting BBO)	54	241	243	350	1
Art. 3 § 2 (opmaak BSP)	9	70	100	1011	43
Art. 3 § 3 (uitvoering werken)	9	39	111	1133	185
Art. 3 § 4 (nazorg)	5	9	21	320	133
Totaal	119	411	573	382	39

Tabel 4: evolutie van de ambtshalve uitvoering van de lijst artikel 46

De meest opvallende vaststelling valt te noteren op het niveau van de uitvoering van bodemsaneringswerken. De afgelopen 10 jaar is het aantal bodemsaneringswerken meer dan vertienvoudigd. Inzake tijds- en middelenbesteding heeft dit ambtshalve luik ook de grootste impact. Gemiddeld bedraagt het onderzoeksbudget ongeveer 5 % van het begrotingspost voor werken. Op dat vlak is er een analogie met de klassieke bouwsector te noteren waar de projectvoorbereiding en -opvolging ook in de grootte-orde van 6 % ligt. De verklaring voor de sterke toename van het segment 'werken' is te vinden in de voortschrijding van de decretale procedure.

6.2 Budgettaire regeling

Bij de uitvoering van de diverse fasen van de ambtshalve saneringen worden kredieten betrokken vanuit het MiNa-fonds en het FFEU.

Voor de beschrijvende bodemonderzoeken werd ruim 1,4 mln euro vastgelegd en het totale pakket aan bodemsanering stemt overeen met een vastleggingskrediet van 35,7 mln euro; ongeveer 1/3 werd vastgelegd met FFEU-middelen.

6.3 Sanering als hefboom voor de economische ontwikkeling

In haar bodemsaneringsbeleid heeft de OVAM niet enkel oog voor de verbetering van de bodemkwaliteit maar tevens wordt gestreefd naar meerwaarden door het meehelpen invullen van andere behoeften. Door de saneringsacties komt er immers ruimte vrij voor nieuwe investeringen.

6.3.1 Carcoke

De ambtshalve saneringswerken zijn verdergezet en een nieuwe opdracht voor een volgende saneringsfase werd gegund voor een bedrag van 12,1 mln euro.

Teneinde de efficiëntie en de effectiviteit te bewaren, zijn noodzakelijke veldproeven uitgevoerd die een antwoord moeten geven op de aanpak van het grondwater op de Carcoke site. Resultaat van deze studiefase is een besparing op het leggen van een drainage (raming besparing 150.000 euro).

Door samenwerken kan ook in dit project bespaard worden. Met het lokale havenbedrijf zijn verder afspraken gemaakt over de timing en wederzijdse werken (MBZ staat in voor de aanvulling en ontwikkeling) en met Defensie is samengewerkt in de fase van BBO (2009) en BSP (2010). Dit leidde tot het samen indienen van saneringsvoorstellen in december. Omdat bij de toekenning van de nieuwe opdracht, in bijzondere mate aandacht wordt gegeven aan duurzaamheid, meer bepaald windmolens, zijn verkennende en positieve gesprekken gevoerd met de lokale overheid. De gesprekken met de lokale besturen die bevoegd zijn voor oppervlaktewater zijn verder gezet (2009) en kenden een gezamenlijke aanpak waardoor de saneringsplannen van de OVAM tegelijk voordelen opleveren voor deze besturen (tracé wordt direct correct geplaatst, afwerking van de oevers, ...).

Tevens wordt vanaf augustus 2010 een internationaal team van energiedeskundigen, gecoördineerd vanuit de OVAM, die deze hele sanering dient te evalueren. In 2010 werd een studiemodel afgelijnd dat zal toegepast worden in 2011.

6.3.2 PCN-Nieuwpoort

Op 12 april 2010 startte in opdracht van de OVAM de tweede fase van de ambtshalve bodemsanering van het voormalige Produits Chimiques de Nieuport (PCN) in Nieuwpoort. Deze gronden en het grondwater bevatten sterk verhoogde concentraties aan zware metalen. Het sedert 1966 verlaten en verwaarloosd terrein ligt aan de zuidelijke rand van Nieuwpoort-Stad. In deze zuidelijke rand van Nieuwpoort was in het verleden de industriële bedrijvigheid gelokaliseerd. De Stad Nieuwpoort besliste om in de stadsgedeelte over te gaan tot een stadsvernieuwing, waarbij de nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen werden getoetst aan een mooi uitzicht vanuit de polders (Strategisch Beeldbepalend Actieplan). Eindbestemming is een residentiële woonwijk met veel groen. De eerste stap is echter de sanering van de blackpoint. In dit ambtshalve saneringsproject werd de vervuilde bodem verwijderd en is een studie

gerealiseerd van het vervuilde grondwater.

6.3.3 Alvat Buggenhout

Het terrein, van het failliete vatenreinigende bedrijf Alvat, was sterk vervuild met zware metalen vluchtige organische verbindingen, minerale olie en PAK's. Tevens werd er op het voormalige bedrijfsterrein een stort met industrieel afval aangetroffen. Omdat er geen kennis was van de risico's verbonden aan dit stort, werden de werken stopgezet. Bijkomende onderzoeken leverden een beter inzicht op, zodat de OVAM een aannemer kon aanstellen voor het verwijderen van dit industriële stort. De verwijdering van de gedumpte vaten en het ondergegraven afval werd opgestart in het voorjaar van 2010. Hierbij was extra aandacht voor geurpreventie en geurbestrijding, vooral met het oog op de nabijgelegen woonwijk. Aan de spoorwegzijde zijn stabiliteitsvoorzieningen aangebracht. Na het afronden van de afvalverwijdering, werd de grondsanering voorbereid. De aannemer is gestart met de voorbereiding.

6.3.4 Ballmat Mol

De Ballmat-site is één van de meest verontreinigde sites van Vlaanderen. De verontreiniging bestaat uit asbest, zware metalen, toluen, minerale olie en PCB's. Om de sanering te versnellen, heeft de Vlaamse Regering in 2003 de percelen op de lijst van ambtshalve saneringen gezet. In afwachting van de eigenlijke sanering heeft de OVAM een aantal dringende veiligheidsmaatregelen getroffen. Een eerste doorbraak kwam er in 2007 met de verkoop van de terreinen aan de Site Ontwikkeling Vlaanderen (SOV). Deze kreeg als dochteronderneming van de Vlaamse Milieuholding, de opdracht om de gebouwen te slopen en te zorgen voor de ontwikkeling van de site. In 2009 kon dan OVAM starten met de eigenlijke bodemsanering. In een eerste fase werd 7500 ton asbesthoudende en 6000 ton niet-reinigbare materialen afgegraven en afgevoerd voor een erkende stortplaats. Daarnaast is 1000 ton verontreinigde grond afgevoerd voor reiniging en 38 000 m³ grondwater gezuiverd. De tweede fase richt zich op het ontgraven van enkele grote verontreinigingskernen. In een derde fase zal de grondverontreiniging worden aangepakt. Ondertussen werd VITO de nieuwe eigenaar van het terrein en worden de saneringswerken zo goed mogelijk afgestemd op de herontwikkelingsplannen van VITO, die er zich wil op vestigen. Het overleg met de VITO, werd verder gezet in 2010. Hieruit vloeide een bodemsaneringsproject waarbij de bodemsanering en de inrichtingswensen van de VITO op elkaar werden afgestemd zodat een efficiënter sanering mogelijk werd. Het bestek werd naar planning gelanceerd en de biedingen worden nu geëvalueerd met het oog op de toewijzing van de werken fase 2. Ook de grondwatersanering, op te nemen in fase 3, werd met de VITO overlegd. Dit gaf aanleiding tot het ontwerpen van een pilootproef om de efficiëntie van de beoogde grondwatersanering te verhogen. De pilootproef werd intussen aanbesteed.

6.3.5 Machelen

Omdat in deze regio historische vervuiling vanaf 8 m onder maaiveld gemengd voorkomen, leidde dit in het verleden tot juridische onduidelijkheden en dure afperkingen van vervuiling. De OVAM wil daar paal en perk aan stellen via een regionale aanpak. Een regionaal ambtshalve BBO dat ongezien was in zijn soort qua omvang, werd opgestart in 2010 en verloopt momenteel zeer goed. Dit moet uiteindelijk in 2011 leiden tot een conforme studie. De lokale saneringen in deze regio (Peeters-Beulens, SRI) verlopen zoals gepland en de doelstellingen worden gehaald. Zo startte in december op SRI een omvangrijk onderzoek naar de wijze hoe de OVAM dit terrein zou kunnen saneren. Immers de vervuiling op deze site wordt aanzien als de ergste in Vlaanderen. Aangezien deze in de stad ligt en zware luchtvervuiling zal veroorzaken, is ontgraven niet zomaar een optie.

Op de site Peeters Beulens werden de graafwerken voltooid in 2010 maar niet afgewerkt omwille van het feit dat de lokale overheid een nieuwe ruimtelijke invulling geeft aan de site en hierdoor misschien betere afstemming kan gebeuren met onze verdere werken. Geen sociale woningen maar een RVT met ondergrondse parkeermogelijkheid wordt nu de eindbestemming.

6.4 Grootschalige projecten in woongebieden

6.4.1 Regio Kapelle-o/d-Bos - asbestcementdraailingen - fase 2

Vóór de tijd dat het duidelijk werd dat asbesthoudende producten een ernstig gezondheidsrisico kunnen vormen, was het in de regio Kapelle-op-den-Bos en Willebroek gebruikelijk om tuinen , opritten, paden en toegangswegen op te hogen of te verharderen met asbestdraailingen, een bijproduct van asbestcementen rioleringsbuizen. Deze asbestdraailingen werden ter beschikking gesteld door het bedrijf Eternit aan de omwonenden en de gemeentebesturen. In een eerste fase richtte OVAM zich op particuliere en bedrijfsgronden. Het probleem werd grootschalig aangepakt. Gestart werd met uitgebreide informatiecampagne en een oproep naar particulieren om de aanwezigheid van asbestdraailingen te melden. Dan ging een erkende bodemsaneringsdeskundige ter plaatse om deze meldingen na te gaan. Vervolgens werd gestart met de verwijdering van de draailingen. Tijdens het volledig projectverloop werd intensief samengewerkt met de betrokken gemeentebesturen. Voor meer dan vierhonderd percelen bleek sanering noodzakelijk. In het voorjaar van 2008 waren deze percelen gesaneerd. In de loop van dit project kwamen er meer en meer melding uit de ruimere regio, Mechelen, van Aartselaar tot Wemmel en van Buggenhout tot Duffel.

De terreinonderzoeken van de aangemelde locaties werden beëindigd. Er dienden 182 percelen te worden gesaneerd. en een bestek voor werken voor de tweede fase werd gelanceerd en toegewezen. Er werd uitgebreid communicatie gevoerd naar de bewoners, zowel inzake veiligheidsaspecten als inzake uitvoeringsplanning. Met Eternit werden afspraken gemaakt naar mede-financiering. De saneringswerken zijn in december 2010 gestart.

6.4.2 Verwijdering zinkassen in de Kempen

In 2010 werden 142 percelen effectief afgegraven en hersteld. Ongeveer 15.000 ton aan assen zijn afgevoerd in samenwerking met de lokale overheid (communicatie) en bewoners. Een speciale actie is uitgevoerd naar scholen alwaar onze aanpak werd afgestemd op de scholen zelf : schoolverlof en heraanleg speelkoer. Er werd een vervolgo opdracht voor de verwijdering van de zinkassen in 2011 gegeven.

6.5 Veiligheidsmaatregel in SEVESO-bedrijf te Zelzate

In september 2009 werden de zwavel- en fosforzuurproducerende Seveso-bedrijven Nilefos NV en Misa Eco NV failliet verklaard. Op het moment van het faillissement lag er op het bedrijventerrein in de Gentse Kanaalzone een enorme gipsberg. Onder deze berg was er een pluim van verontreinigd grondwater ontstaan, en ook de met zuur water gevulde bekkens waren niet zonder risico. Er dreigden zelfs een dijkdoorbraak en een ongecontroleerde lozing van meer dan 300.000 m³ zuur water en honderdduizenden tonnen gips in suspensie. Stabiliteitsdeskundigen wezen op een acute risicosituatie.

De OVAM nam daarom verschillende veiligheidsmaatregelen om de situatie onder controle te krijgen. Ze liet de dijken rond de meest kritieke bekkens verstevigen en zocht een aannemer om de zuurbestendige pompen en de processturing te onderhouden. Een andere aannemer werd aangesteld om het water uit de bekkens, na zuivering, gecontroleerd te lozen.

Met de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen handhaafde de OVAM een veilig waterniveau in de bekkens van de gipsberg, in afwachting van de overname. Hierbij werd de meest

kostefficiënte zuiveringsmethode gebruikt. De stabiliteit van de bekkens werd nauwkeurig gemonitord. De beheersbaarheid van de waterstromen werd verhoogd door verbeteringen in de infrastructuur, het verzekeren van een veilige elektriciteitstoevoer en het installeren van een opvolgingssysteem. Ook communicatie naar de aanpalende woonwijk en naar de betrokken overheden was primordiaal. De overdracht van de gronden naar een consortium kon uiteindelijk doorgaan op 28 juni 2010, waarna de ambtshalve veiligheidsmaatregelen zijn opgeheven.

6.6 E& E bij schadegevallen

In 2010 werd aan een verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening gewerkt. Het gewijzigde bodemdecreet biedt op dat vlak een aantal mogelijkheden. Een integrale aanpak op het veld via een specifieke overheidsopdracht bundelt het uitvoeren van vaststellingen van vervuiling met het onmiddellijk en adequaat ondersteunen van burger en bedrijf naar de snelste en voordeligste oplossing voor het probleem.

Ook steden en gemeenten werden verder op maat geadviseerd met web-gebonden toepassingen (voorbeeldbrieven enz.) en info waardoor elke overheid efficiënter kan optreden.

6.7 Innovaties

In 2010 werd uitvoering gegeven aan de initiatieven van 2009 door effectief maar op beperkte schaal nieuwe technieken te combineren op de site Carcoke (plaatbeluchting op onze grondwaterzuiveringsinstallatie). De duurdere initiatieven rondom C2C en duurzame energie werden omwille van ontbrekende financiering pas eind 2010 besteld qua realisatie (bouw windmolens, ...) maar wel voorbereid en gecoördineerd met deskundigen (zie hoger) aangezien de uitvoering gebeurd in 2011.

Met de RUG (prof Lebbe) en UHasselt (dr Compennolle) zijn samenwerkingsverbanden onderzocht om nieuwe saneringstechnieken te toetsen op Carcoke (fyto-remediatie). In ditzelfde kader wenste de OVAM eveneens om mee te stappen in fundamenteel onderzoek naar energiegewassen. Echter na samenspraak met het Zeebrugse Havenbedrijf diende de schaal te worden verkleind van het onderzoek. De gereduceerde beschikbare en beplantbare oppervlakte wordt momenteel geëvalueerd.

Lijst van tabellen

Tabel 1: Houders van lopende rekeningen	8
Tabel 2: Overzicht bodemonderzoeken	13
Tabel 3: Overzicht bodemsaneringsprojecten	23
Tabel 4: evolutie van de ambtshalve uitvoering van de lijst artikel 46	31

Lijst van figuren

Figuur 1: Afgeleverde bodemattesten per jaar	7
Figuur 2: Overzicht onderzochte gronden	14
Figuur 3: Overzicht BBO - BSP cumulatief	14
Figuur 4: Boomstructuur	22
Figuur 5: Overzicht BSP-BSW cumulatief	24